

140 ГОДИНА ВОЈНОГ МУЗЕЈА

ЈУБИЛЕЈ ЗА ПОНОС

Пре 140 година, 22. августа 1878, на предлог министра војног пуковника Саве Грујића основана је прва установа културе у Министарству војном, у тек ослобођеној земљи. Тог дана кнез Милан Обреновић објавио је прокламацију о потписивању мира између Србије и Турске, односно независности кнежевине Србије.

Од тада до данас музеј сакупља и од заборава чува све важне историјске детаље, посебну пажњу посвећујући очувању српског војничког наслеђа. Смештен на бастioniу Првог југоисточног фронта Београдске тврђаве, окружен градским бемемима и највећим и најлепшим београдским парком Калемегданом, годинама је један од симбола тврђаве и града

Свечана академија

Поводом обележавања 140 година постојања те институције, 22. августа, у Дому Гарде на Топчидеру, организована је Свечана академија, којој су присуствовали изасланик председника Републике Србије Никола Селаковић, министар одбране Александар Вулин, начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, представници Министарства одбране и Војске Србије, верских заједница, те институција културе.

Честитајући јубилеј припадницима Војног музеја, изасланик председника Никола Селаковић нагласио је да та установа заслужује пажњу због трајања и мисије, јер негујући српску војничку традицију, баштини трагове материјалне културе војног карактера на територији Србије и српског етничког простора.

Према његовим речима, Војни музеј је архив не писаног, већ материјалног блага и заоставштине војевања на овом простору, нашег народа и наше војске, те зато није ни чудо што је био прва установа културе основана у тренутку када је Србија постала међународно призната независна држава.

– Будућност припада онима који се најдаље и најдуже сећају прошлости, каже једна стара изрека, и управо зато морамо радити на томе да Војни музеј задржи достигнут углед, и трудити се да обезбедимо што боље

СРЕТЕЊСКИ ОРДЕН

Поводом јубилеја Војног музеја, председник Републике Србије Александар Вучић одликовао је ту институцију Сретењским орденом другог реда за нарочите заслуге за Србију и њене грађане у области културних делатности.

Са око 30.000 предмета систематизованих у 12 збирки, импозантном фототеком, која броји око 100.000 фотографија, и специјалном библиотеком од 15.000 наслова из области историје, историје уметности, археологије, музеологије и сродних наука, музеј на Калемегдану незаобилазан је сегмент историјског, културног и друштвеног живота Србије

услове за рад и усавршавање стручног кадра ове престижне институције, као и за смештај збирки – поручио је Селаковић, додајући да је то наша обавеза и дуг према прецима, али и потомцима који долазе.

Осврнувши се на богату историју, начелник Војног музеја потпуковник Градимир Матић истакао је да је реч о најстаријој институцији у систему одбране.

– Извршавајући задатак, који је пред њега постављен пре 140 година, који је остао непромењен до данашњих дана – сакупљање разних војних ствари који су од значаја за историју српске војске и за историју наоружања и ратовања уопште – Војни музеј је делећи судбину српског народа и српске војске, препуну континуитета и дисконтинуитета, био и сведок пустошења и ратова који га нису заобишли – нагласио је потпуковник Матић.

Да би значајније допринео очувању богатих војних традиција, додао је начелник Музеја, мора да настави још активније остваривање културне, научнообразовне и педагошке улоге коју има у Министарству одбране и Војсци Србије.

Рушења и обнављања

Делећи судбину народа на овим просторима, музеј је више пута био пљачкан и пустошен, али уз подршку државе, ентузијазмом запослених, као и даровима и донацијама многобројних грађана, увек је обнављан.

Најпре је био смештен у скромној згради подигнутој још за турског времена, одмах до Римског бунара, али је

ЈЕДИНСТВЕНИ ЕКСПОНАТИ

У галерији калемегданског музеја, 22. августа, отворена је изложба – „140 година Војног музеја“. У шест тематских целина, поставка приповеда о развоју оружја, начинима борбе, средњовековној Србији и Европи, српским устаницима, Кнежевини и Краљевини Србији, Краљевини Југославији, Другом светском рату и СФРЈ, као и о личностима које су обележиле те периоде. Посебна пажња посвећена је династији Обреновић, која је основала Војни музеј, али и династији Карађорђевић, која је отворила прву сталну поставку.

Први пут изложена су праисторијска копља, прстен из 10. века, руске грудне значке, козачке заставе, ношње из Босне, енглески орден Светих Михаила и Ђорђа на ланцу, орденска звезда војводе Радомира Путника, униформа аустроугарског чиновника, као и део оригиналних фотографија.

она порушена у Првом светском рату, а евакуисане збирке су добрим делом страдале или су заплењене. Краљ Александар I Карађорђевић издао је 1934. године Уредбу о образовању Војног музеја у Краљевини Југославији. Бригадни ђенерал Војислав Вуковић, дотадашњи управник Краљевог двора, постављен је за управника, те је започела систематска акција прикупљања предмета.

Током Другог светског рата музејске збирке претрпеле су нову похару. Међутим, у складу с програмом оку-

пационих власти, неке културне институције, међу којима и Војни музеј, наставиле су рад и за време окупације. Прикупљање предмета и њихова заштита били су основна брига музејских радника. Савезничко бомбардовање 1944. године донело је нова страдања музејских збирки и зграде музеја. У новим условима, после Другог светског рата приступило се прикупљању предмета, нарочито из минулог периода, утврђивању ратне штете, али и прилагођавању музејске поставке новој идеологији. Осетно је повећан музејски фонд, нарочито предметима из рата и револуције, а Војни музеј је постао веома важна институција нове државе. Угостио је све важније државне и војне делегације у посети Југославији.

Музеј је приредио велики број тематских и студијских изложби, уредио многе меморијалне комплексе и спомен-собе, издао више монографија, тематских и студијских каталога и сличних публикација. Учествовао је на симпозијумима и стручним скуповима у земљи и иностранству. Посебна пажња посвећена је прикупљању предмета и формирању студијских збирки.

И данас је незаобилазни сегмент историјског, културног друштвеног живота Србије, а за ту позицију изаборио се музеолошком делатношћу – сакупљањем, чувањем, излагањем и публиковањем предмета, односно трагова материјалне културе, нарочито њене војне целине, на тлу Србије и српског етничког простора. ■

Приредила Мирјана КРСТОВИЋ
Снимио Срђан ХАЈСТЕР